

VOCAȚIA POETICĂ ȘI TALENTUL PERCEPȚIEI UNIVERSULUI ALE LUI STEPAN KUROGLO (1940–2011)

Numele lui Stepan Kuroglo este cunoscut pe scară largă de comunitatea științifică nu numai din Republica Moldova, ci și din străinătate – în Rusia, Ucraina, în statele turcofone ale fostei URSS, Bulgaria, România, Turcia.

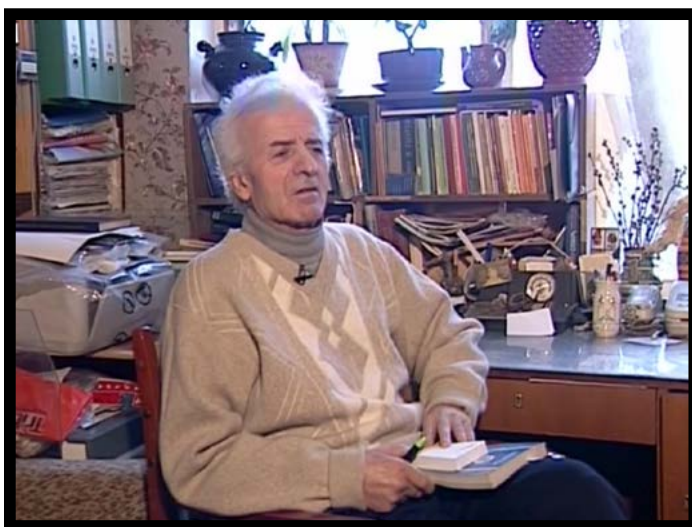
S. Kuroglo s-a născut la 9 ianuarie 1940 în Ucraina, în satul găgăuz Dimitrovka, dar a trăit cea mai mare parte a vieții sale în Republica Moldova. În 1962, după ce a absolvit facultatea de istorie și filologie al Universității de Stat din Chișinău, a lucrat ca profesor de istorie și director de școală în satul natal. În anii 1969–1972. a studiat la școala doctorală al Academiei de Științe a Moldovei. Sub îndrumarea lui V. S. Zelenchuk, și-a apărut teza la Sankt Petersburg cu tema „Ritualul familiei găgăuzilor din sec. al XIX-lea – începutul sec. XX”. Această lucrare a fost una dintre primele teze scrise pe tema culturii spirituale găgăuze. Această lucrare a fost extrem de apreciată de comisia de apărare și oponenții oficiali, dintre care unul era profesorul Liudmila Pokrovskaya – găgăuzolog, turcolog cu renume mondial.

S. Kuroglo a scris aproximativ 150 de lucrări științifice, dintre care trei monografii: „Ritualismul familiei găgăuze din secolul al XIX-lea – începutul sec. XX”, „Transformări socialiste în viața și cultura populației găgăuze a URSS” (coautor cu M. V. Marunevici), „Trecutul și prezentul femeii găgăuze” (coautor cu M. Filimonova), „Toponimia și antroponimia găgăuză modernă” (coautor cu I. V. Dron); numeroase articole publicate în reviste științifice de prestigiu. Împreună cu colegii de la Academia de Științe a Ucrainei, a participat la pregătirea colecției colective „Relații etnoculturale moldo-ucrainești”.

Lucrările științifice complete ale lui Stepan Kuroglo sunt citite cu mare interes. Comparațiile largite cu realitățile etnografice ale popoarelor de limbă turcă și ale populației din zona balcano-dunăreană le conferă o valoare specială și mărturisesc intere-

sul sincer al autorului pentru etnografie și istorie. S. Kuroglo a stat la originea formării Secției de Studii Găgăuze a AȘM și timp de 10 ani (1987–1997) a fost șeful ei. Timp de câțiva ani, a ținut cursuri de etnografie la Universitatea de Stat din Chișinău și la Institutul pedagogic I. Creangă.

Stepan Kuroglo era o persoană energică, de excepție, sociabilă, foarte respectată între prieteni, colegi și cunoscuți.

O altă față strălucitoare a personalității lui S. Kuroglo a fost darul poetic. Gama preferințelor sale literare a fost destul de largă: de la scriitorii clasici – A. Pușkin, M. Lermontov, M. Eminescu, la poezii din epoca de argint (K. Balmont, S. Cernii) și din epoca sovietică (R. Gamzatov, C. Aitmatov, A. Voznesensky, I. Druță,

I. Vatamanu...). Cei care îi cunosc poezia își vor aminti mereu poeziile despre dragostea pentru mama sa, pentru femeie, plină de tandrețe sinceră.

Stepan Kuroglo și-a scris lucrările exclusiv în limba maternă, găgăuză. O serie de poezii ale sale, traduse în rusă, au făcut posibilă familiarizarea cu Kuroglo-poetul unui cerc mai larg de cititori. Acest cerc de cititori a inclus colegi scriitori din republicile fostei URSS, și ei patrioți ai poporului lor, care au îndemnat să pună în valoare istoria și să păstreze moștenirea culturală. Stepan Kuroglo îi cunoștea personal pe mulți dintre ei. Relații de prietenie l-au legat de scriitorul kârgâz Cingiz Aitmatov. În 1986, în timpul șederii sale în Kârgâzstan, Kuroglo i-a povestit despre moartea tragică a lui D. Kara Cioban, clasic al literaturii găgăuze. C. Aitmatov, care îl cunoștea bine pe Kara Cioban și aprecia foarte mult munca sa, a fost șocat de această veste. Puțin mai târziu, acest episod Stepan Kuroglo îl va reda în poezia „Steaua lui Cioban”.

Chiar și în opera sa poetică, dedicând rânduri strămoșilor îndepărtați și apropiați, S. Kuroglo niciodată nu a uitat că este istoric. Poeziile sale sunt pro-

fund etnografice, impregnate de o atitudine grijulie față de istoria și cultura găgăuzilor.

Stepan Kuroglo este un cântăreț de neegalat al baștinei sale – Bugeac, care a hrănit mai mult de o generație de găgăuzi. Multe dintre poeziile sale au devenit de crestomație. Într-una dintre ele, Bugeacul – sacru și drag inimii ținut este cea mai mare valoare pentru poet.

S. Kuroglo ne-a părăsit de nouă ani, dar ne-a lăsat cele mai sincere aspirații ale sufletului său – sufletul unui bărbat luminos, al unui poet romantic și al unui om de știință, îndrăgostit de viață și devotat poporului său.

Rudele, cunoscuții, prietenii și colegii îi păstrează cu sfințenie amintirea. Pe 26 aprilie 2014, în satul natal al poetului, pe clădirea școlii, care-i poartă numele din octombrie 2013, în memoria faimosului lor

conațional, locuitorii satului Dimitrovka au instalat o placă comemorativă.

Colegii lui Stepan Kuroglo depun anual flori la mormântul său din Cimitirul central (Armenesc) din Chișinău. La 16 ianuarie 2020 în Sala Mică a AȘM a avut loc o conferință științifică dedicată memoriei omului de știință. Organizatorii conferinței: Academia de Științe a Moldovei, Centrul de Cercetări Științifice M. V. Marunevici din Găgăuzia, precum și colegii de la Institutul Patrimoniului Cultural și Academia de Științe a Federației Ruse, au elaborat o propunere pentru păstrarea moștenirii creative a lui S. Kuroglo: reimprimarea lucrărilor sale științifice, precum și publicarea materialelor sale din folclor într-o colecție separată, sistematizarea materialelor din arhiva personală.

Diana NIKOGLO